

Grzegorz Jasiak

Władze państwa wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Radomiu i powiecie radomskim w latach 1945-1975

Praca przedstawia historię Kościoła radomskiego w pierwszych 40. latach władzy komunistycznej w Polsce, od zakończenia II wojny światowej do likwidacji powiatów. Została oparta na materiałach zebranych głównie w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, w archiwach państwowych w Radomiu i Kielcach, a także w Archiwum Diecezjalnym Sandomierzu.

Przedmiot rozważań ujęto w siedmiu rozdziałach. Pierwszy rozdział przedstawia terytorium Radomia i powiatu radomskiego oraz strukturę i organizację władz państwowych w odniesieniu do Kościoła. Drugi, z kolei, jest poświęcony kwestiom personalnym i wysiłkom komunistów odnośnie do dezintegracji duchowieństwa (konfliktom związanym z obsadą parafii, represjom wobec osób duchownych w okresie stalinowskim, ruchowi „księży patriotów” i agenturze w środowisku kościelnym). Rozdział trzeci poświęcony jest ograniczeniom finansowych wobec instytucji Kościoła. Na początku omówiono przejęcie Caritasu przez władze komunistyczne oraz grabież majątku kościelnego. Przedstawiono również sankcje fiskalne (podatki i obowiązek prowadzenia ksiąg inwentarzowych). W kolejnym rozdziale przeanalizowano problemy związane z budową nowych budynków kultu i tworzenia nowych parafii. Rozdział piąty poświęcono wysiłkom władz państwowych wobec ograniczenia działalności duszpasterskiej Kościoła. Opisano w nim ograniczenia związane z kultem religijnym, likwidacją dni świątecznych, redukcja stopniowe znoszenie procesji religijnych, konflikty związane z organizacją pielgrzymek i działalności kaznodziejskiej Kościoła. Kolejny rozdział dotyczy problemów związanych z sekularyzacją systemu edukacyjnego, wspieranego przez komunistów. Odnosi się on do likwidacji szkół prowadzonych przez zgromadzenia zakonne i stopniowego eliminowania religii ze szkół. Ostatni rozdział traktuje o postawie władz państwowych wobec organizacji obchodów Wielkiej Nowenny i Millennium Chrztu Polski w 1966 roku, oraz 150. rocznicy erygowania diecezji sandomierskiej w 1968 i peregrynacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej.

Grzegorz Jasiak